

Türk Bayramı Nevruz

– M.Nihat Malkoç · 23 Mart 2011

M.NİHAT MALKOÇ

Tarihler 21 Mart'ı gösterdiğinde içimiz kıpır kıpır olur. Çünkü bu tarih bizde Nevruz Bayramı olarak kutlanır. "Nevruz" ifadesi her ne kadar Farsça bir terkip olsa da bu en eski Türk bayramlarından biridir. Nevruz, Farsça birleşik bir kelimedir. 'Nev'; yeni, 'rûz'; gün anlamını taşır. Kelimenin Farsça kökenli olması bu bayramı Türk bayramı olmaktan çıkarmaz. Çünkü tarihi malumatlar bu bayramın Türklerle olan derin bağlantısını ortaya koymaktadır. Kimse bu köklü değerlerimizi bizden koparmaya çalışmasın. Bunlar Türk kökenli milletleri birbirine bağlayan bir nevi çimentodur.

Türkler toprağa çok değer veren, adeta onunla duygusal bir bağ kuran ender milletlerden biridir. Onun içindir ki topraklarına yan gözle bakanlara yüzyıllarca kılıç sallamışlardır. Asırlarca at üzerinde göçebe yaşamayı göze alabilmişlerdir. Toprağa kendilerince bir kutsiyet atfetmişlerdir. Nevruz da bir anlamda toprağın uyanışıdır, ses verişidir. Uzun sayılabilecek bir kıştan sonra baharın gelişinden dolayı duyulan sevinç yansıtılır nevruzda... Toprakla ilgili olarak Âşık Veysel'in şu dörtlüğü bize ne çok şey anlatır:

"Karnın yardım kazmayınan, belinen
Yüzün yırttım tırnağınan, elinen
Yine beni karşıladı gülünen
Benim sadık yârim kara topraktır"

Nevruz dün olduğu gibi bugün de çok geniş bir coğrafyada kutlanan bir Türk bayramıdır. Bazılarının iddia ettiği gibi bir Mecusi bayramı değildir nevruz... Ateş yakılması ve ateş üzerinden atlanması yüzünden bu bayramı Mecusilikle ilişkilendirmek bayağılık ve sığılıktır. Nevruz, Türk dünyasının kuzeyinden güneyine, batısından doğusuna kadar uzanan engin coğrafyada yaşayan toplulukların pek çoğu tarafından yaygın olarak kutlanan bahar bayramıdır. Görünen o ki bu coğrafyada nevruz coşkusu her geçen gün artmaktadır.

Türkmenistan'da üç yıl boyunca kaldım. Orada nevruga çok büyük yer ve değer verildiğini bizzat gördüm. Burada halk nevruzu sahipleniyor. Bu bayram insanları kenetliyor. Sabahtan akşama kadar insanlar tabiatla iç içe yaşayıp eğleniyor. Küçük çocuklar ve yetişkin kızlar en güzel ve renkli elbiselerini giyerek gezintiye çıkıyorlar. En güzel yemekler bugüne saklanıyor, bugün için yapılıyor. Bütçeler alabildiğine zorlanıyor. Halk yeşilin doyumsuz güzelliğine sığınıyor. Eski gelenekler mümkün olduğunca yaşatılıyor. Halkın bu günü bayram tadında ve havasında kutlaması için bütün resmi kurumlarda üç günlük tatil ilan ediliyor.

Türkiye'de yakın zamana kadar nevrüz kelimesinden ürküyordu insanlar... Çünkü nevrüzün bir Türk bayramı olduğu pek az kesim tarafından biliniyordu. Doğu ve Güneydoğu Anadolu'daki bazı kesimler tarafından kutlanan bir gün olarak yer ediyordu hafızalarımızda... Hatta o gün bir kısım şer odakları olaylar çıkarıyor, kal döküyor, eylemleriyle gündemi işgal ediyorlardı. Böylelikle nevrüz insanlarda ve devlette bir baskı unsuru oluşturuyordu. Oysa günümüzde bu tazeyikin tesiri geçmişe nazaran çok daha yumuşatılmıştır.

Yasakçı zihniyetlerle bir yerlere varılamayacağını gösteren hadiselerin başında gelir nevrüz... Eskiden bir kısım yerlerde nevrüz kutlamalarına izin verilmezdi. Bunu fırsat bilen art niyetli kesimler, yasağa karşı çıkararak işi kan dökmeye kadar götürürlerdi. Oysa günümüzde nevrüz kutlamaları polisin gözetiminde olmak üzere serbesttir. Halk o gün taşkınlık yapmamak şartıyla doyasıya eğlenmektedir. Baharın gelişinin getirdiği coşku ve dinamizm bütün güzelliğiyle etrafa yansıtılmaktadır. Uzun kışın kasveti dağıtılmaktadır. Halk nahoş hadiselerle geçit vermemektedir. Böylelikle halk kendisine duyulan güveni karşılıksız bırakmamaktadır. Böyle olunca pek ciddi hadiseler de yaşanmamaktadır. Bu da gösteriyor ki öncelikle insanlara itimat etmeliyiz ki fertlerdeki bağlılık ve sorumluluk duygusu inkişaf edebilsin. Gelin en eski Türk bayramlarından biri olan nevrüzü, ruhuna uygun olarak bahar neşesiyle kutlayalım. Cemrelerin ısıttığı toprağa, havaya ve suya sahip çıkalım.